

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

Excerpta Ex Epistola P. Emmanvelis Pinneri, Ad P. Provinciam Indiæ
orientalis Goam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

110
HISTORICA RELATIO
EXCERPTA EX EPISTOLA P.
EMMANVELIS PINNERI,

Ad P. Provinciale India orientalis Coam.

PPVLSI Cambaiam, domum quandam ornauimus, vt in ea excitaremus altare ad celebrandum festum natiuitatis Christi, quod peritum est magna voluptate nostra & Lusitanorum, qui numerum attingebant centesimum, & ingenti laetitia spirituali confessi sunt & communicarunt. Ex his quidam, qui iam à multis annis degebat in his locis factus loque, multis implicitus peccatis, cū tãto peccatorũ suorũ dolore reductus est in viã, vt subito se compararit ad vitã deinceps vnã cum cõiuge, quam deseruerat, inter Christianos instituendam. Certissimè affirmare possum R. V. Adem dicunt reliqui socii, me nunquam tanto sensu deuotionis his diebus, quibus hic cunctati sumus, affectum fuisse: plane credo, neminem tam in deuotum esse, qui si Cambaiam uenisset, mox deuotus futurus sit; quandoquidem ego tam frigidus & deuotus antea exstiti. Bene apparet, Deum locis non esse absentem, imò in his peregrinis locis & syluestribus solitudinibus horalius se nobis communicat, quàm in Urbium frequentia & multibus. Sacellum erat multis rosas odoriferis elegantissimisque floribus ita exornatum, vt cælum quoddam esse uideretur; omnibusq; his diebus à Lusitanis tanto studio frequẽtabatur, ac si cõsequendi Iubilæi spem habuissent. Et idem faciebant omnes gentiles & Mauri; intrantesque dicebant se diuinum quid peruenire, & attopiti addebant: An D E V S hic est? num hic habitat? multi quoque procidebant in genua ad adorandum puerum I E S U, & eius pedes osculabantur; turbinibus suis è capite depositis. Idem faciebant imagini B. Virginis, ad quam nescio cur hæc tam singularem demonstrat deuotionem; ea enim conspectum dignum ei honorem, reuerentiam, & beneuolentiam exhibebat. Non ueniebant autem turmatim, ac si fuissent Christiani, & tanta seruitate ac libertate, ac nos accedimus nostras Ecclesias, & præcipuum populo erant primi. Gubernator Urbis re cognita, miserat certum hominem qui peteret, vt sibi daretur copia uisendi nostri sacelli. Sed eius desiderio fieri non poterat satis, quod iam omnia ornata

DE MAGNO REGE MOGOR: 718

menta sacelli illa hora detracta essent, & sarcinis inclusa, & Cambaia discedendum.

Causa, cur maturius ille non aduenerit, erat statum quoddam ieiunium, per quod non licebat ei ulli alii negotio operam dare: sicut fit in nostris Exercitiis spiritualibus. Quidam eorum extrahunt ieiunium in octo dies, alii in quindecim, viginti, triginta, ut nec bolum sumant: tantum licitus est potus aquae si sitiant. Quidam hanc praenitentiam agenti oculus sinister e capite excidit. Res miranda est, quanto in pretio apud eos sit Brachmanus, (qui est quasi quidam Vicarius) neque enim negotiationes suas auspiciantur, nisi illo prius mane honorifice consalutato. Ego sane omnino pudefactus abii, cum viderem istos plus honoris variis Diis, quam me vero & aeterno Deo deferre. Unus eorum mihi dixit, si Brachmanus suus sibi imperaret, ut omnes facultates suas erogaret in pauperes, se facturum, vitam quoque daturum, si ita iuberet. Et ita communiter affecti sunt omnes.

In capite quodam litterarum P. Hieronymi Sciauer etiam fit mentio deuotionis Lusitanorum, & sacelli, ac fructus ex eo consecuti, his verbis: Tandem vltima concione habita a Lusitanis discessi. Omnibus enim diebus sacris huius festi & Dominicis, excepto die IESV, id est Circumcisionis, quo nos occupauit filius Regis Mogor, habitae sunt conciones. Studium harum concionum erat, quale Deus dabat, sed fructus magnus. Confessiones factae sunt magni ponderis, & ad gloriam Dei. Omnes quasi Lusitani, eorumque famuli, qui hic degebant, confessi sunt, multi etiam communicarunt; & absente vno, accedebant alij, omnibusque factum est satis. Sacellum non capiebat omnes, & ideo alij primae, alij secundae missae intererant. Concio fiebat in aula domus. De cathedra vel pulpito nihil dico. Quilibet cogitet de eo ut volet. Ego absoluta concione adibam Maurum linguam perdiscendam causa.

P. Emmanuel Pinnerus refert causam diuturnioris morae factae in Cambaia, nempe quod tunc ibi cum exercitu praesens adfuisset filius Echebar, qui conspectis Patribus, eos allocutus est, & multis verbis praedicauit, quanta beneuolentia & amore essent a Patre suo recipiendi. Adiungam hic aliud quiddam ex epistola eiusdem P. Pinneri, ad P. Prouincialem, quae, ut spero, non erit Letori ingrata. Est autem haec.

Sultanus Horat filius secundò genitus Echebar Cambaiae erat, cum nos appelleremus, cognitoque aduentu nostro extemplo

insequenti die, qui erat pridianus Natalis Christi, mandauit ut ad arcem huius ciuitatis, adibus nostris proximam, veniret, ut ibi coram videre nos posset. Prodiit autem ille ex castris extra urbem collocatis. Suscepit nos singulari benenolentia, & quia nox erat, mox recessit. Post exhaustam hanc Urbem petitionibus, à qua accepit ducenta milia Cruciatorum in nummis & aurifris, abiit Surate, & fama erat eum tendere ultra Melicho. Cum autem leuca intervallo ab hac urbe abesset, euocauit nos hora post mediam noctem tertia, quod permolestum nobis fuit, celebrabamus enim festum Circumcisionis. Facto sacro, mox aduenimus castra, eo tempore quo omnes duces belli & nobiles ueniebant ad precandum illi faustum diem: Strabat in tentorio plusquam quo excelsio, ut ab omnibus uideri posset. Cum aduenissemus, eundem honorem illi detulimus, quem duces belli deferrebant, quod erat, demittere caput, & in pedibus consistere. Stetimus autem inter dictos Dominos, qui instar statuarum, oculos in eum directos tenebant. Hoc facto, subiimus tentorium, quod erat valde amplum. Pavimentum eius, quod forma muri fiebat extra domum, non erat absimile illi Proregis, quæ est platea valde magna. In medio huius pavimenti erat tentorium paruum, cum lecto, et omni parte propatulum, in quod nos recepit longè maiori largitia, & indicis benenolentia manifestioribus, quam prima uis, multaque & varia est percunctatus, ut an in Lustrania sit mixta, quæcunq; fere, uis, lepores, aues venatrices, accipitres, falcones, &c. Cum affirmarem, esse, conuertebat se ad suos, dicebat: Ergone hæc etiam sunt in Lustrania? Quo audito, omnes illas palmas manuum admouebant terræ, & deinde capiti, quod argumentum est honoris delati, quod eos alloqueretur. Scitabatur quoque, quibus in rebus occuparent se nostri Reges, & alia innumera. Deinde progressi ad locum, ubi debebat condescendere equum, attulerunt illi mille quingentos manudos, qui ualuit plus trecentis Pardais, dicebatque se non ignorare, nos neque pecunias neque aliud quicquam recipere à quoquam: sed quia videbat nos esse pauperes, & opus illis habere pro reliquo itinere, uoluit nos acceptare, nullaque amplius mora interpolata, discessit. Quia autem dubitabat, num acceptaturi essemus pecuniam, mandauit suis, ut darent Armeno comiti nostro & pecuniam & tres rhedas cum sex bobus & tribus equis. Quod ad pecuniam attinet, ea certe ad iter conficiendum fuit necessaria: Armenus enim non habebat Patentes vel publicas litteras de nobis per Cambaiam, sed per Sinda deducendis. Cum abisset Sulaua

How,

Horat, comparauimus & nos ad discessum, quem tamen non potuimus, ac bene uoluissimus, maturare per Sinde, eo quod gubernator illius loci adhuc ieiunio suo detineretur. Filius hic Echebar educebat secum in aciem quatuor vel quinque equorum millia, & ferebatur iam viginti milia pramississe. Quadringentos quoque habebat elephantes, septingentos camelos, quadraginta vel quinquaginta dromedarios, boues quater mille, quindecim tormenta bellica maiora, quæ eandem pilam euomebant, quatuor medioxima, & aliquot minora. Ingressitur hoc bellum animo excelso subiugandi totam ditionem Decan. Sed valde vereor, ne malè cedat, cum sinat se non per sepes sed iuuenes regi, qui eum, ut natura humanus est & munificus, iam totum immutarunt. Mofcheis parum addictus est, sed nec unquam uidit. Totus est in uenando & spatiando.

Etiamsi hæc diuturna viginti dierum coque amplius mora, quam Pater Sciauiet cum sociis suis fecit Cambaiæ, fortuito euasisse uideatur, tamen discessus ille Domini prouinciæ non uideatur citra nutum & consilium Dei, licet præter intentionem istius Domini, institutus, ut uidelicet illorum dierum interuallo Patres accuratè explorarent conditionem & statum huius regionis, simulque animaduertent, quam idoneus esset populus ad percipiendam ueram DEI legem ac Euangelii prædicationem: quæ res diu multumque à nostris fuerat exoptata. Neque P. Prouincialis ullam aliam rem unquam magis præ oculis habuit, vel diutius mente pertractauit, quam in omnem occasionem incumbere perueniendi Cambaiam, & ostium patefaciendi in magna ista Regna: Quorum indigenæ ueri sunt prorsus Ethnici, gens pietatis & misericordiæ operibus dedita, religiosa, & suæ salutis amans, licet à suis Doctoribus decepta, arbitretur eam existere, ubi demoratur mors. Cum igitur in hac cunctatione Patres, ut dixi, cognouerint, commodam hinc messam Euangelio paratam, eoque nuncio P. Prouinciali accresceret cupiditas tentandi aditum in illam regionem, mandauit idem Prouincialis, ut ab Echebar rege Mogor, cui Cambaiæ subiecta est, litteræ parentes, hoc est, publica facultas prædicandi ibi Euangelii, pro nostris peteretur. Multi enim iam satis animati erant ad ineundam hæc sacram expeditionem, post litteras allatas à dictis Patribus: qui Cambaiæ notarant locum esse disseminando Euangelio valde opportunum, ut liquet ex parte una epistolæ P. Emmanuelis Pinneri. Non puto cuiquam molestum futurum, si eam hinc subiccero. Nam in ea quam dedit ad P. Prouincialem, ita scribit:

YY 5

Gens

Gens hæc admodum dedita est erogandis elemosinis, pia, & amans suæ salutis. Hesterno die, qui fuit octauus Ianuarii anni 1595, intellexi plus viciis mille pardaos, quorum quilibet valet quinque larinis, id est 25 iuliis, in stipem collatitiam in hac vrbe datos. Demonstrarunt mihi hominem vnum qui solus dederat quinque milia, alium qui tria milia, tertium qui mille quingentos: certoque didici hoc die in toto Guzzarato elemosinas equasse millionem auri. Percontatus causam tantæ liberalitatis, responderunt, causam esse quòd eo die sol à Sur migrasset ad Horte, vt ibi asserunt eorum Brachmani. Faciunt quoque elemosinas, vt eos Deus attrahat ad gloriam, & eodem fine agunt patientias, & obeunt peregrinationes, sed misere delusi oleum & operam perdunt. Pauci dies sunt, cum ex hac vrbe quinquaginta milia hominum abierunt peregrinatum ad Gangam (is est fluvius Ganges in Vengala) beatumque se putat qui in hoc flumine se lauerit. Securos de salute se existimant, si impendente morte paululum huius aquæ biberint.

Egi hic cum gentili quodam, nomine Gedacham, viro primario, qui peregrinationem hanc obierat, & ter in hoc flumine ponderavit matrem, semel argento, secundo margaritis, tertio auro, & hoc omne in pauperes erogavit. Rau frater huius Gedacha eodem modo quodam die in elemosinam distribuit centum quinquaginta & totidem millia Pardaos, idque fecit, vt Pardaos (quæ sunt illorum idola) ei proficiscenti ad Echebar, à quo est vocatus, fauerent & patrocinarentur. Negari non potest gentem hæc valde esse misericordem in egenos: itaque si Soli iustitiam suos dignabitur in hanc urbem emittere, non existimo magis fore difficultatem in ea Christo adiungenda.

Primarius quidam huius urbis Dominus, centum capitum familiarum domi suæ alens, mihi secum speciatim agenti affirmavit, non dubitare se de nostræ Legis veritate: quomodo autem fieri potest, inquebat, vt ego solus, in hoc statu meo, siam Christianus? petebat quoque, an saltem impendente morte seipsum posset baptizare? Magnopere idem me urgebat, facultatem vel patientes obtinerem ab Echebar, excitandi ibi vnam Ecclesiam, promittebatque se futurum Christianum, & alios quam plurimos. Quodam die cum essemus in horto Regis, qui est in arce, & conspiceremus ades quasdam auro affabre & picturis elegantibus elaboratas, vehementer optabat eas conuerti in Ecclesiam, monebatque vt illas peteret ab Echebar. Aliquando adii valetudinarium publicum, quod pro omni genere auium hæc gens in stratis

vt curentur, quando non rectè valent. In eo vidi quosdam pauo-
nes, qui quòd essent incurabiles, poterant expelli ex Valetudina-
rio. Id molestè accidit. Accipiter vno pede ager allatus erat in
valetudinarium; vt sanatus est, insultauit alijs auibus, multasque
occidit. Itaque miser, vt rei publicæ noxius, à præfecto Valetudi-
narii exturbatus est. Pro auibus quidem, sed non item pro homi-
nibus valetudinaria habent, quos permittunt ab omnibus deser-
tos extingui. Sed nolo R. V. diutius his minutijs narrandis mole-
stus esse. Tantùm dico: Posse me, pullo metu Maurorum vel E-
thnicorum, per vias Cambaianas decantare doctrinam Christia-
nam, & vexillum Crucis erigere: imò multi se comites adiunge-
rent, tanto amore & veneratione nos prosequuntur. Et idè alle-
uerat P. Sciauius. Nec dubitasset hinc pedè figere, ob sum-
mam spè messis, quam videmus paratam, nisi maius negotium
primo loco aggrediendum fuisset, vel certè de R. V. voluntate cõ-
stitisset. De nostra autè Missione magna est omniũ expectatio, nã
eius subditi affirmant hac vice Echebar totũ negociũ ad finẽ per-
ducturum. Vtinam Deo propitio ita fiat. Si R. V. scribere velit ad
P. Sciauius, poterit per hunc tabellarium: Habet enim is magnã
amicitiam cum quodã Cambaiano nomine Babansa, huius vrbis
optimo, locuplete, & honorato viro, & summo Patrũ amico. Hic
enim, fauente Deo, primus erit, qui Christianæ religioni nomen
dabit. Cũ ades eius adissemus, demonstrauit nobis omnia sua,
& sunt certè ades dignæ ipso, & more Lusitano instructę. Sub si-
nem curauit adduci hlioplũ duorum aut trium mensum, cumque
ego data illi benedictione dixissem; Deus te faciat talem, qualem
potest. Respondit ille: R. V. dicat. Deus te faciat Christianum. Hic
prolixè mecum de sua salute & de baptismo egit, quærebatque
possène quis à seipso baptizari: addebat, gẽtilium sectas esse me-
tas & decantatas fabulas. Hostis capitalis est quorundam homi-
nũ, qui vocantur Verteas, de quibus pauca attingã. Degunt Ver-
teas, religioforum instar, simul in congregatione, & cùm corũ a-
des ingrederer, erant numero ferè quinquaginta. Habitus corũ
erat ex panno candido, nudo sunt capite, barba rasa, vel potiùs
mento glabro, nam sine tõsore ipsi omnes pilos è mento & capite
euellunt, paucis tantùm relictis in medio capitis vsque ad verti-
cem. itaque toti quasi calui sunt. Viuunt in paupertate. Nec e-
leemosynã plus recipiũt, quã superest è victu quotidiano illi, qui
eam dederit. Vxoribus carent. Sectã conscriptã habet in libris lit-
teris & notis Guzzarati. Bibunt aquã calidã, non quòd timeant
cathartum, sed quòd putent aquam animatam, animã autè eius à

Dee

Deo conditam occidi, si in cocta bibatur, idque magnum esse cimen. Eam ob causam in manibus ferunt scopulas quasdam, quæ adjunctæ eorum manicis videntur penicilli gossypini, & seruant ad expurgandam planiciem vel pauimentum in quo ambulant, ne fortè animam vermiculi alicuius conficiant. Vidi ego eorum Priorem vel Superiorem hac de causa sapius scopantem locum antequam resideret. Prælatus eorum Major vel summus Superior fertur habere centum milia hominum sub sua obediètia, & quotannis eligitur alius. Vidi inter eos, puerulos octo vel nouè annorum, qui videbantur Angeli. Videntur Europæi potius esse quàm Indi. Hac ætate ab eorum parentibus huic religioni dedicantur. Habebant omnes in ore pannum quaternos digitos latum, vixique per aures foramine facto transmissum, & retro per eandem aures reductum. Quærebam ex illis, cur ferrent illum pannum: re- gnerant respondere: sed intellexi, causam esse, ne culer vel musca infortunio aliquo eò penetraret, & sic sublata ei vita anima enecaretur. Docent isti mundum conditum à multis centena annorum milibus; tunc autem Deum misisse Apostolos viginti- tres: in hac autem tertia ætate misisse alium, nempe vigesimum- quartum, idque factum ante duo annorum milia, & ex eo tempore se habuisse scripturam, quam tamen antè non habuerint. P. Sciaurier & ego per interpretem antè nominatum Bubanzam, de hac re egimus cum ipsis, & indicauius collationem ad salutem eis esse necessariam, & responderunt se copere alias nobilissimas scri- pturas, sed non reuertiri us eò, licèt multis precibus reditum nos- trum vrgerent, quia postero die erat discedendum. Ego certe non dubito, nostris, si huc aliquando perueniant, non defuturos labo- res magnos, sed consolationem pariter tantam offensuros, vt di- cturi sint, satis est Domine, reliquum mihi reserua in vicam cele- stem. Dum per Cambaiam incederem, videbar mihi ire per Euro- ram in Lusitania, tot viri, femina, pueri nobis occurrebant, & o- culorum nutu ac etiam verbis summa beneuolentiæ signa offer- debant. Omnis eorum sermo erat: Patres, Patres, Ecce hic Patres. Verè dum hæc scriberem, lachrymæ cursum scribendi inhibuerunt. Nescio quid Deus velit; ordinet ipse quod optimum suæ diuinae voluntati videbitur. Hæc fuerunt præludia, quæ Cambaiæ magnæ Regi Mogor subiectæ Dominus Deus statim in ipso ostio regio- num istius missionis communicare voluit: quæ fuerunt præsigna manifesta eorum, quæ postea in aula experti sumus. Quarto die Nouèbris, hoc est nudius tertius, aduenit Armenus quidam cum litteris P. Sciaurier & Emmanuelis Pinneri, quibus nunciabantur

hos iam incolumes peruenisse Lahor ad aulam Mogor, quibus adjunctæ erant hæ ad V. P.

EXEMPLVM EPISTOLÆ P.

HIERONYMI SCIAVIER,

Data ad P. Generalem Societatis IESV.

M. R. IN CHRISTO PATER N.

PAX CHRISTI.

GOA ad V. P. scripsi, quemadmodum à sancta obedientia amandatus sum ad aulam Magni MOGOR, & quâto animi sensu & voluntate iter aggressi sumus. Quinq; mēsiū spatio eò peruenim⁹, licet Goa duorum tantum mensium itinere hinc abesset. Ducetas triginta leucas terra, idque semper per eius ditiones, cōfecimus. Magno honore & benevolentia palam aduentum nostrum excepit, & quocunque loco nos videt, similiter facit, sibi que proximè inter magnos suos Dominos vult versari. Haftenus pauca nobiscum egit de totius rei summa, nihil autem de lege. Sæpenumero magno affectu nos admonet, vt linguam addiscamus, vt sine interprete nobiscum agere possit de rebus suæ salutis. Et semel curauit nobis indicari, per quendam suum intimum, quo duce utitur in rebus ad legem pertinentibus, si Persicam linguam teneremus, magnum nodum, quo ligatus esset, dissolutum iri. Ad res spectantes ad legem Christianam declarat Rex se bene esse affectum. Habet quasdam imagines Christi Domini nostri, & Beatiss. Virginis valde nobiles, easq; ex optimis quæ solent ex Europa adferri, ac decenter & reuerenter eas conseruat. Magna voluptate sua cōsuevit eas aliis ostendere, multo tempore brachiis suis sustinendo, vsque ad fatigationem, quia magnæ sunt. Quodam die venit ad nostrum festum, & cum diceremus Litanias, ille instar Christiani Regis flexis poplitibus manibusque junctis aderat: Non exiguam temporis partem tum consumpsit spectandis & considerandis nostris imaginibus, quærebat que de eorum mysteriis. Mense Augusto in festo Assumptionis D. Virginis commodato nobis dedit suas imagines, cum vix verbulo eas petiuissimus, deinde pretiosissimos pannos aureos & sericos, quibus ipsius ministri sacellum